

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЇ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Гаврищак І. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри української мови
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

Проців О. Я.

*директор бібліотеки
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

Входження України в світовий економічний, науково-культурний та освітній простір зумовлює позитивну динаміку академічної мобільності як вітчизняних так й іноземних здобувачів вищої освіти. За даними ЮНЕСКО, якщо в 2010 р. 3,6 млн студентів здобували освіту за межами своєї держави, то в 2020 р. їх прогнозована кількість сягне 5,8 млн осіб [1]. Варто зазначити, що в даному випадку враховується як горизонтальна (на певний термін навчання), так і вертикальна мобільність – з метою отримання повного академічного чи наукового ступеня.

Вступ іноземних громадян до вишів України не лише позитивно впливає на зростання якості трудових ресурсів національної освітньої системи, але й зумовлює розширення науково-практичних пошуків у царині методики викладання української мови як іноземної.

Для сучасного навчання української мови як іноземної дуже важливим є, як підкреслює Г. Ю. Шелест, практична спрямованість навчання, функціональний підхід до відбору й подання мовного матеріалу, вивчення лексики та морфології на синтаксичній основі, а також ситуативно-тематичне подання навчального матеріалу [2, с. 53]. Саме ситуація як сукупність обставин і стосунків, що породжують певні міжособистісні зв'язки, є визначальною у використанні ділової гри при вивченні української мови як іноземної з метою формування комунікативної компетенції.

Моделювання та відтворення в навчальному процесі ситуації зорієнтованої на реальну (побутову чи професійну), потребує перш за все усвідомлення її соціально детермінованої природи – як соціальних стосунків. Згідно з польським науковцем Я. Щепаньським, соціальні стосунки – це певна стійка система, що охоплює двох партнерів – індивідів, сполучну ланку, тобто предмет, інтерес, загальну цінність, що становлять «платформу» стосунків, а також певну систему

обов'язків, повинностей або нормованих функцій, які партнери зобов'язані виконувати по відношенню один до одного [3, с. 91–92].

Для аудиторного моделювання навчальної ситуації необхідно усвідомлювати багатокомпонентність її структури. На це вказував німецький дидакт Г. Піфо, який пропонував виділяти такі її основні складові, як: 1) мотивація; 2) модальність; 3) дія; 4) обставини; 5) атмосфера; 6) стимули; 7) реакції; 8) додаткові стимули; 9) закріплення й перенесення. При цьому також треба враховувати специфіку природньої ситуації, у якій велику роль відіграє передситуація, що, по суті, визначає подальше розгортання мовленнєвого акту, зумовлює відбір лексико-фразеологічного матеріалу та його граматичного оформлення.

Вважаємо за доцільне попередньо визначати тип навчальної мовленнєвої ситуації – стандартна чи варіабельна. У стандартних мовленнєвих ситуаціях вербальна і невербальна поведінка регламентується, тому їх можна подати у формі сценарію, виробивши певний алгоритм лінгвістичної поведінки студента-іноземця з метою максимального комфорту у вирішенні питань побутової, а згодом – і професійної сфери. Так, теми «У магазині», «На ринку» об'єднують, по суті, один процес «купівлі — продажу», що зумовлює потребу запам'ятовування та використання дієслів спільного тематичного ряду: «купити», «продати», «показати», «коштувати» тощо, іменників — «відділ», «продавець», «покупець», «гроші», «гривня» тощо. Іменники на позначення об'єктів, що визначені ситуативно як необхідні, можна згрупувати за функціональністю (наприклад, «Продукти харчування», «Взуття», «Одяг» тощо).

Варіабельні ситуації – такі, в яких самі обставини (час, місце, стосунки комунікантів) визначають і впливають на «вибір і функціонування мовних одиниць, на розвиток здатності спілкування» [2, с. 53]. Так, наприклад, звичайна повсякденна ситуація «Зустріч із знайомим» на практиці виявляється різновекторною, ситуативними комунікантами можуть бути друг або подруга, однокласник чи однокласниця, викладач або викладачка, а вербальний контакт у часі й просторі є доволі широким.

Варто зазначити, що хоч між реальною і навчальною мовленнєвими ситуаціями існують суттєві відмінності, проте це не має стати перешкодою для широкого використання останніх у процесі навчання української мови, оскільки вони не лише моделюють умови, що максимально наближені до природніх, але й активізують розмовні формули, певну лексику, граматичні структури, а також формують уяву та мислення студентів.

Тому, якщо сприймати екзистенційність особистості як серію стандартних і варіабельних ситуацій, то, зрозуміло, що саме навчальні ситуації такого типу визначають ефективність, результативність і доцільність застосування методу ділових ігор у навчальному процесі з метою набуття студентами-іноземцями соціального і предметно-професійного досвіду.

Література

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір : аналітична записка / уклад. : С. І. Здіорук, І. В. Богачевська. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/akademichna-mobilnist-yak-faktor-integracii-ukraini-u-svitoviy>
2. Шелест Г. Ю. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики і перспективи. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 3. 2018. Т. 1. С. 51–55.
3. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии / ред. А. М. Румянцева, пер. с пол. М. М. Гуренко. Москва : Прогресс, 1969.

USING THE INTERNET RESOURCES AND MODERN TECHNOLOGIES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Галабіцька Д. О.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Nowadays everyone understands that the Internet has tremendous information capabilities and is used in all spheres of life. The Internet creates a unique opportunity for those who are learning a foreign language to use authentic texts, listen to and communicate with native speakers. By using the information resources of the Internet and integrating them into the educational process, you can solve a number of didactic tasks during classes more effectively:

- to develop reading skills by using materials of the network of various degrees of complexity;
- to improve listening skills based on authentic audio texts of the Internet;
- to improve the formation of monologic and dialogic speech skills by means of discussion of problematic aspects presented by a teacher or by some of the students based on the network materials;
- to get acquainted with the culture, which includes the linguistic etiquette, especially the linguistic behavior of different people in the context of communication, peculiarities of culture, and traditions of the country (based on currently studied language).

So here are some suggestions on how to use the Internet in the classroom to make your learning process more exciting and effective: